B. N. C
FIRENZE
1009
1

4009.

De
BRITANNIÆ
MAGNÆ,

Speciatim

ANGLIÆ & SCOTIÆ

GENIO, DOTIBUS
ac MORIBUS

Ad

Jconem Animorum

JOAN. BARCLAJ,

PRÆSIDE

GEORG. CASP. KIRCHMAJERO,
Orator. Prof. Publ.

In Electoral. Acad. Witteberg.

Audit. Major. Ann. cIↄ Iↄc LXXXII. Ad d. Junii,
diſſeret

JOHANNES GüTHREUS, Aberbrothenſis
SCOTO-BRITANNUS.

Ex Officinâ BRüNINGIANA.

BIBLIOTECA NAZ.
1872

AD
JO. BARCLAJ Icon. Animor.
CAP. IV. ſeqq.

De

GENIO, DOTIBUS ac MORIBUS BRITANN. MAGNÆ,

Speciatim

ANGLIÆ & SCOTIÆ

inprimis.

B*Ritannia)* Britanniæ olim in plurali dictæ ſunt; ut Galliæ. In Cæſarem *Catullus* glorioſè: *Britannia in plurali;*

Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.

Britanniæ autem plurativè dicebantur, ad diſtinctionem *primæ & ſecundæ*; quarum *Sextus Rufus* meminit, qui ſcripſit de provinciis. Prima citrà Iſthmum; ſecunda ultra eſt, nunc dicta *Scotia*; de quibus *S l ſtadienſis* Autor optimus *Rhenanus* prodidit memoriæ haud pœnitenda. *Sylveſter Giraldus, Menevenſis* homo, Britannicæ antiquitatis ſtudioſus, *Uivium Sequeſtrem* imitatus ſedulò, de Britanniæ diviſione ita tradidit Diſtinct. 2. libro, ubi de adventu *Fugatii & Damiani* Apoſtolorum ab *Elevtherio* Epiſcopo Romano in Britanniam miſſorum meminit: *Britanniam primam Britanniam ſecundam, Flaviam, Maximam, Valentiam. Prima dicta eſt pars Occidentalis Inſulæ; quia primùm in illa Britones Bruto & Corineo, ducibus applicuerunt; eaq́ primò à Corineo atq́ ſuis occupata eſt, & habitata. Britannia ſecunda Cantia, quæ ſecunda à Bruto ſuisq́ inhabitata fuit. Tertia Flavia, h. e. flava,* (ita ille) *quæ dicitur & Mercia, quaſi mercibus abundans, cujus caput eſt Londonium. Quarta*

Maxi-

Maximia, *i. e Eboracia*, *ab Imperatore Maximo ſic dicta*. *Quinta Valentia*, *ab Imperatore Valente*, *Albania nimirum quæ nunc Scotia.* Giraldus hæc; cujus alioquin in Pontificum decretis Romanorum nomen celebre. *Robertus Sheringhamus* Cantabrigienſis, Collegii *Convilii & Caji* ſocius, ætate noſtra inclytus, in diſcept. de Orig. Anglor. c. 14. *Tantum abeſt*, inquit, *ut hanc ejus de Britannia in partes diviſa interpretationem in ſolidum admittam, ut apertè auſim pronunciare*, *illum ſubinde in interpretatione impendiò hallucinatum fuiſſe. Ineptum planè, quod de prima & ſecunda ſcribit Britannia. Et ejusdem farinæ eſt, quod de tertia Britanniæ provincia infert. Flaviorum familiam longè nobiliſſimam, à quâ & Conſtantinus M. originem duxit, ulnis amplector. At Flaviam repudio una cum Mercia, quæ à Merciu, Germanicâ gente, vel limitanea, non à mercibus accepit nomen.* De origine Britanniæ ac etymo ſi quæras, *Thomas Eliottus* Eques, non Britanniam, ſed potiùs *Brytaniam*, aut *Brydaniam*, vocari maluit, conſentiente *Lhyddo*. Brith nempe illis herbæ ſpecies, cæruleo colore (quo inficere ſe ſoliti ſunt Picti) pingens; noſtris Weith/ notiſſima *Thuringis*, *Erfurtenſibus* inprimis. *Tania* ſignificabat priſcis regionem. Inde *Mauritania, Luſitania, Aquitania*; quaſi regionem nomines *Pictorum*. Quam in Atlante etiam majori approbat originem cum *Hondio Mercator*. Ex hiſtoriarum monumentis antiquiſſimis, inſculptis rupibus ſaxisq; ſcilicet & vetuſtiſſimis Scriptoribus Britannicis commendatarum conſtat à *Trojano Bruto* nominatam ab initio *Brutaniam*; quæ poſteà Britannia, mutatione levi dicta ſit. Ne hîc quicquam de *Gouldmanno*, in copioſo lingv. Anglicæ Etymologic. Hiſtor. Geogr. Poet. ad hanc vocem memorem, præteriturus quoq; *Eduardum Chamberlayn* in Angliæ notitia; quandoquidem hic de præſenti tantùm ſtatu ſcribere in animum induxerat. *Robertus Sheringhamus* ſolus ſufficit, qui hoc ſibi curæ habuit inprimis argumentum ut perſequeretur ex vernaculis Hiſtoricis, quos inter celebres *Lelandus*, *Nennius*, *Galfridus Monmuthenſis*, *Johannes Cajus*, & primò nominandi *Gildas* Vates Anglicanus, nec non *Ponticus Virumnius*. Epiſtola *Edvvardi* Regis ad *Bonifacium* Pontificem adfertur quoq; ab *Henrico Cnygthon*, de eventibus Angliæ lib. 3. his verbis: *ſub temporibus Heli & Prophetæ Samuelis*, *vir quidam ſtrenuus & inſignis Brutus nomine*, *de gente Trojanorum, poſt excidium urbis Trojenſis*, *cum multis Trojanorum*, *nobi-*

nobilibꝗ applicuit in quandã Inſulam, tunc Albion vocatam, à gigantibus inhabitatã, quibus ſuâ ſuorumꝗ; potentiâ deviclis & occiſis, eam nomine ſuo Britanniam ſociosꝗ; Britones appellavit. Nec; aſſerendum temerè hæc Regem ad Pontificem ſcripſiſſe, niſi publicis avthenticisque fultum tabulis; ut fruſtrà *Buchananus* & *Scriverius Arthurus* obloquantur teſtibus tot Anglicanis Scoticisꝗ;. Brutum equidem *Leslæus*, Epiſcopus Roſſenſis pariter concedit, *Albanacti* tamen *Sylvii* poſthumi, Latinorum Regis filium & *Æneæ* nominat nepotem, in deſcriptione Scotiæ. Epitomographus Britannicæ hiſtoriæ ſequentia de *Bruto* cecinit:

Dicitur à Bruto ſortita Britannia nomen;
Dicitur & Bruti Britto fuiſſe genus.

Poëtarum ſui ſeculi delicium, *Joſephus Iſcanus* in Antocheide hæc habet:

- - - His Brutus avito
Sangvine Trojanus, patriis egreſſus ab oris,
Poſt casûs varios conſedit finibus, orbem
Fatalem nactus, debellatorꝗ; gigantum,
Et terræ victor nomen dedit. - - -

Neq; aliter *Joannes Annævillanus* vates:

Hæc eadem, Bruto regnante, Britannia nomen
Traxit in hoc tempus.

Ex *Gilda* (nomine Autoris vel ignoto, vel indebitè ſuppreſſo) *Galloſridus* Britannicæ hiſtoriæ libro primo *Dianam* Venatricem *Brutum* alloquentem ita introducit:

Brute, ſub occaſum ſolis trans Gallica regna,
Inſula in Oceano eſt undiꝗ; clauſa mari.
Inſula in Oceano eſt, habitata gigantibus olim
Nunc deſerta quidem, gentibus apta tuis.
Hanc pete! namꝗ; tibi ſedes erit illa perennis;
Hæc fiet natis altera Troja tuis.

Monumenta veterum *Runarum* Gothica & Dànica hanc in rem facientia adduxit multa alia *Robertus Sheringhamus* de Orig. Anglor. c. 15. qui hîc omnium inſtar eſſe poſſit.

Inter tot ſpacia diffuſa, tàm diverſis pulſata fluctibus;) Inſularum inter Europæas potentisſima & patentisſima Britannia, (ut mox dicetur) maribus diverſis cingitur, Angu- *Termini Britann.*

 ſtis

rum aliæ in Orbe cognito, vel mediocres ſunt, vel parvæ. Illarum X. numerat *Varenius* Geogr. gener. ſect. 3. propoſ. 4. & Britanniam recenſet primo loco. Quanquàm circa magnitudinem res dubio non careat, intuitu *Japoniæ*. Sicilia & Creta inter mediocres, Cyprus inter parvas numeranda.

Fabulis occaſionem dedit.

Priſcis quoq; temporibus materiam fabulis dedit) Inter fabulas has ſimilesq; iſta referenda, quòd omninò Aborigines ſe crediderunt *Cambri* veteres. *Hinc*, inquit *Daviesius*, *fortaſſe eſt, quòd nonnulli exiſtimârunt Britannos ſeſe Cymro, & plural.* Cymri, h. e. Aborigines indigitare ſolitos. Qui propiùs à vero ſe abeſſe putaverunt, à *Gomeri* tempore Britannos inſulam incoluiſſe, donec Saxones ingrederentur, jactitârunt, propter nominum affinitatem. Ipſi nihilominùs Cambrobritanni à *Trojanis* ſemet ſatos eſſe memorant *Bardorum* fide.

Eximia figmẽta magnos etiam autores habent.

Quo nihil eximium fingi poſſet, quod non aptè caderet in alumnos Britanniæ.) Sed & de Germanis antiquiſſimis peræquè *Tacitus*; (ecquantus Autor!) indigenas i.e. αὐτόχθονας ex eo ſtatuit, quòd celebrent carminibus *Tuiſtonem* deum terrâ editum, ejusq; filium *Mannum*, conditorem gentis; filiosq; tres aſſignent *Manno* & plures deo ortos *Marſos*, *Gambrivios*, *Svevos*, *Vandalios*. Ad quem ſenſum cecinit *Conradus Celtes* de noſtrate populo:

> *Indigena; haud aliâ ducens primordia gente,*
> *Sed Cœlo productâ ſuo* - - -

Fuiſſe apud veteres Germanos etiam *Herculem* & *Ulyſſem* fabuloſis inclytum erroribus commemorat Hiſtoricus Romanus, aliorum fide fretus. Quid mirum igitur, ſi eximia figmenta paria Britanniæ aptentur?

Principes Britanniæ antiquæ, & Scriptores horum.

Olim quidem inter novem Principes diſtributa. Mox bellis atq; fœderibus mutati cum Regibus gentium fines; donec tribus Dominis fortuna totius Inſulæ cederet.) Principes hi Regulos & ſub-Regulos ſe ſubſcripſerunt publicis in tabulis; *Seldeno* teſte Titles of honour, part. 2. c. 5. f. 605. De diverſis illis dominis Biographi ſcripſere, *James Hovvel*, *Joan. Lelandus*, *Richardus Vitus*, *Gottfridus Monmuthenſis*, *Simeon Dunelmenſis*, *Joh. Cajus*, *Henricus Speelmannus*, Eques Auratus, primoq; nominandus *Baſingſtochius*, Hiſtoricus Britannicus libb. IX. à primis inde originibus, ad *Conſtantinum* & *Cadvallatorem* usq;. Per periodos eundum ordine videtur, ſi agatur

de

de Britanniæ Principibus antiquis. Eâ ratione Vir Clariſſ. *Becmannus* in hiſtor. Orb. terr. Geogr. & civil. c.4. § 4. periodos diſtingvit in *Britannicam* antiquisſimam, *Romanam* veterem *Saxonicam* deinde, *Danicam*, *Normannicamq́*. Antiquisſima *Britannica* à *Bruto* aliàs ad *Cæſarem* extenditur, referta multis ſabulis: *Romana* à C. *Cæſare* ad *Conſtantin.* M. ſub quo milite nudata & relicta eſt Britannia: *Saxonica* à Ducibus Anglo-Saxonicis *Hengiſto* atq; *Horſa* fratribus, (ex vetuſtisſima *VVodani* ſtirpe oriundis, inq́; Angliam è Germania vocatis ad auxilium à *Vortigero*, cùm is à *Scotis* pariter ac *Pictis* premeretur deducenda, deſinit in Epocham ſeq. *Danica* trecentis & triginta annis includenda, quibus Angliam invaſionibus turbarunt Dani variis, & ad tributum adegerunt. Donec tandem *Sveno* Rex Danorum A. Ch. 1012. dominandi faceret initium in Inſula, & filius *Canutus* partiretur pacti formula cum Rege Anglo-Saxonum *Edmundo* initi Imperium; tandemq́; res ſpectaret ad *Ethelredi* Regis filium è Saxonica familia *Eduardum Confeſſorem*. Supereſt *Normannica* a *VVilhelmo Conquæſtore* auſpicanda; qui armis victricibus ingreſſus Angliam eripuit uſurpatoribus, & per benè multa ſecula transmiſit hactenùs ad poſteros. Pro diverſitate temporum diverſos habuere Principes; inprimis *Anglo*-Saxones fovebant Heptarchiam, i. e. Imperium loco Monarchiæ abſolutæ dividebant ſeptifariam: ut ſeptem Reguli exiſterent, terrasq́; ſuas ſinguli tenerent, quos inter, qui plurimùm valebat, *Rex Anglorum* dicebatur. Inde Regnum (1) *Cantii* (2) Auſtralium Saxonum *Suſſexiæ* (3) Orientalium Anglorum *Eaſtangliæ*, (4) Occiduorum ſeu *VVeſtſexiæ*, (5) *Northumbriæ*, (6) Orientalium Saxonum *Eſtſexiæ*, (7) *Merciæ*; de quibus conſ. *Cambd. Spelmannum* & *Selden.* quorum loca cùm adduxerit *Becmannus* in Notit. illuſtr. Dignit. diſſert. 8. cap. 1. alioq; ſupr. alleg. loc. actum agere non placet.

Saxonum coloniis, quos Anglos appellamus, ſub unius ſceptri felicitatē coactis.) Ex Germania progresſi Angli Angliam, ut Franci Franciam ſubegerant, & glorioſa nomina indiderant devictis gentibus, populoſis q; regionib9, miſcendo ſangvinem cum ritibus & lingvâ. Vulgò referunt ad Ann. Chr. CCCC. XLIX. quo *Horſa* & *Hengiſtus* (fratres, nomina equina referentes; *Horſe* enim denotat *Caballum* *Anglo-Saxon.*

lum

lum hodie q; Anglis, uti olim etiam Saxonibus; ab Hengst *Hengstus*:) evocati ſunt Germaniâ a *Vortigero*. Ad Annum CCCC XLI. referre mavult *Sieur de Mezeray* in hiſtoria Franc. p.17. conf. *Ethelwerd.* l. 2. c. 2. ap. *Selden.* titles of honour, part. 2. cap. 5. pag. 603. Saxonica periodus hæc memorabilis præ omnibus videtur; deſcribitur à *VVilhelmo Malmesburienſi*, celeberrimo auctore accuratè in *Savilii* Anglicis Scriptoribus.

Periodus Notari de *Anglo-Saxonibus* merentur, noſtro equidem judicio, huc pertinentia: nomina Anglorum Saxonumq;, patria antiqua, migrationes, fata & res geſtæ, lingva deniq;. De ſingulis ſi nunc agendum foret, res in prolixiſſimam abiret commentationem. Indigitabimus proinde fontes ſaltem, unde aqua peti poſſit copioſior.

Secundum nomina. Anglor. *De nominibus Anglorum Saxonumq; ἀξιομνημόνευτα* complura *Sheringhamus* de Orig. Anglor. habet c. 14. p. 377. ſeqq. Nec Græcâ enim nec Latinâ derivatione gaudet vel ab *Angelo Angulove Anglus*; vox eſt vernaculæ originis Saxonica. neq; cauſſam habuit *Robertus* cur ab eo vapularet hic *Becanus*. Maritimis vicini oris *Anglers* i. e. piſcatores dicti. Τὸ *Angl.* Anglis quippe hamum mittere ſignificat: & inde Germanorum Angeln / angel Infeſtabant

Saxon. maria imperio inhiantes maris Anglo illi Saxones. Omnino tamen rectiùs de voce Saxonum pronunciavit *Sheringhamus* alibi, p. 204. & ſeqq. Pro qua ſententia pugnarunt dudum Viri inclyti *Pontanus* in Origg. Francicis, *Olaus VVormius* in lexico Runico & literatura *Gothica*, & in Atlanticis *Olaus Rudbeckius*; juxta illud *Viterbienſis*:

Ipſi brevis gladius apud illos Saxo vocatur,
Unde ſibi Saxo nomen peperiſſe putatur.

Atq; *VVittikind.* 1. geſt. Sax. *fuiſſe* ait, qui *hoc nomen inditum iidem tradant a cultellis, quos ſuo illi idiomate Sachs appellarunt.* Poſt plures alios (*Gregorium Turonenſem* nempe, *Lipſium, Lindenbrogium* in gloſſar. & *Gryphiandrum* de Weichbild.) vid. in inſigni opere de Lingv. Germanic. *Schottelius* non paucis melior Theologis JCtus, l. 2. c. XI. p. 341. quem noſtrum haud eſt exſcribere. Montani *Scoti*, Highlanders dicti, Anglos univerſos Saſſons ſive Saxones appellant, *VVallisio* teſte, Prof. Savilian. in Oxon. Acad. præf. Gramm. Anglic. quod *Camdenus* etiam confirmat in Britann. De nomine, de ſede olim *patria*, *migrationibus*, *fatis*, *rebus geſtis* atq; *lingva* (ne excu-

excurramus longiùs,) conſulantur præter antea laudatos, *Beda* ap. *Cranz*. lib. 1. Saxon. c.19.20. & ſeqq. *Mericus Caſaubonus* de Lingv. Anglic. vet. ſeu Saxonica Londin. edit. A. 1650. *Joh. Adolph. Cypræus* in Hiſtor. *Sleſvic nſ.* & de Ling. Saxon. antiqv. *Robert. Sheringham*. de Orig. Anglor. p.28.ſeq. & pag.378. nec non Anonymus Scriptor Angliæ Regum atq; rerum , qui *Sulzbaci* annis aliquot hinc prodiit Germanicè.

Britannorum verò reliquiis pertinaciter inſidentibus Cambriæ montes.) Cambrobritanni Cambriam non à *Gomero Japheti*, ſed *Cambro Bruti* filio deducunt. Multa hanc in rem *Cnyghton* l. 3. de eventibus Angliæ adduxit; pluribus ut liceat ſuperſedere. *Cambri.*

Hæc nobis hodie VVallia eſt,) Vulgò Anglis *VVales*, incolis *Cambray* , ſuis olim Principibus dicta , tandem bello victa ceſſit imperio Anglorum, Mos invectus inde , ut filius Anglorum Regis primogenitus appellaretur , *Princeps VValliæ*: Princes of Wales. Sic *Jacobus* Rex cùm primogenitum *Henricum VValliæ* Principem & *Ceſtriæ* deſignaret Comitem , conferre ſe ipſi nomen , ſtilum , titulum , ſtatum , dignitatem & honorem Principatus atque Comitatus dixit, Peragitur inveſtitura ejus per ſertum in capite , per annulum in digito aureum & virgam auream. Vid. *Selden*. Titles of honour part. 2. c. 5. De Wallia hæc *Francis Gouldmann* in Dictionar. Hiſtor. Geogr. Poëtico hæc ſcribit; *The countrey of VVales in England the place of the ancient Britains, VVhich at the coming of the Saxons into England, retired into thes part of Britain. It was never conquered, but hath ever kept their ancient Inhabitants, without mixture of other people, and their ancient Language pure.* &c. *Conſ. Thom. Smith.* de ſcript. Angl. p. 73.

VVallia

Ejus Princeps.

Scotis, quibus mundiæ exciſorum Pictorū portio acceſſerat, ad Septentrionem colentibus. Scoti, qui à *Scythis* oriundi (teſtibus in Britannia *Camdeno*, de Scotia, & *Lanſio* in Conſult. Orat. pro Germania,) *Pictis* adjuvantibꝰ *Britannos* eò redegerunt, ut cogerentur petere à *Saxonibus* auxilium. *Kenethus* tamen Rex occidit internecione *Pictos*. De his *Pictis* (dictis ita, quod inficerent cæruleo colore corpora, incederentq; paſſim nudi,) pauca *Cæſar Julius* lib. 5. de bell. Gall. ſed plurima hûc pertinentia *Albertus Cranzius* Saxon. lib. 1. cap.18. & 19.

Picti.

& 19. prodidit memoriæ. Ac inter ea hæc: *Jam Britones preſſi à Pictis & Scotis, auxilium Romanorum imploravere. Præfuit Gallis pro Romanis eâ tempeſtate Ætius patritius ſub Imperatore Valentiniano ejus nominis III. Is implorantibus ſociis legionem militum ex Galliis miſit: cujus præſidio ab hoſtibus ſecuri defenſiq́; Britones quievere. Sed cùm gravioribus motibus quaterentur Galliæ, revocabat Ætius legionem eam, ut Galliis conſuleret. Per quæ tempora Picti & Scoti cernentes Romano præſidio nudatos Britones, gravius invaſere.* Interpoſitu paucorum ſebdit idem: *Itaq́; Romani cives, qui Britanniam frequentes diverſis ex cauſis inhabitabant, & ipſi ſimul Britanni, cùm ſe à Pictis & Scotis diutiùs tueri diffiderent, Anglos Saxcnes, datis in ſtipendium pecuniis, ex proximis Germaniæ littoribus* (notentur verba) *conduxerunt præſidio a[..]uturos qui quid m Saxones cognomento Angli duce eorum Vortegerio Inſulam ingreſſi Scotos atq; Pictos prælio ſuperatos repreſſerunt.* Conf. Buchan. quoq; Scot. lib. 2. pag. 56.

Cambri tandem victi. *Mox Cambria diuturnitate bellorum macerata totius Angliæ conſenſui imparfuit.*) Contrucidatis ingenti prælio *Pictis* A. 740. maximè omnium *Cambrobritanni* reſtitere. Victi aliquoties reſurrexerunt tn. in rebellionem. Ab *Oſvvino* ſcilicet *Northumberlandiæ* Rege *Mercii Pictiq;* magno ſuperati prælio, ſeditionem maximam *Egfrido* excitàrunt, ſucceſſori filio. Præ ceteris *VVilhelmus* extitit *Conqueſtor* tamen, qui & *Cambros* ſui juris fecit, & *Malcolmum* Scotiæ Regem beneficio clientelari ſibi reddidit obnoxium. Sub illius filio *VVilhelmo* iterùm devicti *Cambri* labia nareſq́; amiſerunt fœdo admodùm ſpectacrlo.

At Scotia ſpe quidem victoriæ minor, ſed cujus ſpiritûs Anglia non domaret.) *Scotia* non ἀπὸ τοῦ σκότους, tenebris, ſed Scotis imò *Scythis* (hinc & *Scuti* quaſi Scütten (i. e. Sagittarii, vel Schüzen) ab Inferioribus Germanis appellantur,) à veteribus *Albania* & *Albia*, in vita Agricol. *Caledonia* à *Tacito* cognominata eſt. Vid. *Francis Gouldman* ad h. l. in Lexico, nec non *Sheringham* de Orig. Angl. c. 6. in Annotat. p. 130. ſeqq. *Æljredus* Rex (qui Hiſtoriam *Oroſii* donavit lingvâ Anglicâ,) pro *Scotis Scythas* ponit; ſic & *VValſinghamius* ap. *Mercat.* in Atlant. Maj. Idem de *Hibernis* ſtatuit Hiſtoricus Britanniæ perantiqvus *Gildas*.

Situm

Situm *Scotiæ* primùm, mox genium, Autorem, quò nos ducit, ſecuturi depingemus. *Scotiam* ab *Anglia* flumen *Tweda*, montes *Cheviotici* & æſtuarium *Solvæum* ſeparant, meridiem verſus. A Septentrione Oceano Caledonio ac Inſulis objacet Orcadibus. Diviſio ejus inſtituta alia in partem Meridionalem, alia in Borealem, *Tajo* fluvio (*Tay*) & monte *Grampio* (*Granſeban*) interlabente atq; *Cis-Tajanam* limitante à *Trans-Tajana*. In meridionalibus provinciæ extantiores ſunt *Laudonia*, ubi *Edenburgum*, deinde *Clidesdalia*, ubi Academia *Glascovienſis*, Merchia, Lidisdalia, *Vidisdalia*, *Eskdalia*, *Anandalia*, *Strivilingia* ubi *Sterling*, *Galloviaia* ſeu *Gallovvay*, *Kile*, *Kuningham*, *Fiva*, ubi Archiepiſc. S. *Andreæ* &c. Ad Septentrionales pertinent *Anguſia*, *Sutherlandia Sathaneſia*, *Abrenethia*, *Moravia*, *Stranavera*, *Argathelia*. *Roſſia*, *Brechina*, pluresq; Comitatus. Genium moresq; nationis *Scoticæ* deſcribit infrà Autor ipſemet ſequentibus. *Scotiæ ſitus*, *Et diviſio*,

Scotus animus ad humanæ conſvetudinis culturam facilis; præceps ad omnia, quæ ſpes ſimel perſvaſit, cui maximè credunt: iracundia in promptu: ſed quam facilè poſt primos impetus mitigant. Quærere opes quam ſervare meliores; ſive quod indoles fortuna ſua major inconſultæ liberalitatis impetu laborat, amatq; epulentiæ famam; ſive patriæ more decepti, ubi ad nummos pervenerint, qui in Scotia felicitati ſufficerent, jam de inopia ſunt ſecuri &c. Animi illis, in quæcunq; ſtudia inclinant, mirifico ſucceſſu inclyti, ut nullis major patientia caſtrorum vel audacia pugnæ; & Muſæ nunquam delicatius habeant, quam cum inciderint in Scotos. Etiam urbanis negotiis pares, ad omnis fortunæ vitæq; genera ſuam induſtriam aptavere. Vagis porro, nec ex dignitate peregrinantibus, adeoq; non alia nitentibus ope, quam ut ſuæ gentis hominum, qui in externis regionibus, ſibi divitias peperere, ineant domos, exigantq; velut patriæ vectigal; nihil eſt ſuperbâ mendicitate deterius. Glorioſè hæc de gente *Scotica* dicuntur à *Barclajo* noſtro. Minùs fortè arridebunt, quæ in Orat. contrà *Britanniam* ex *Jovio*, *Cambdeno* atq; aliis collegit *Lanſius de patria*: *Multis modis & nominibus eſt deterior atq; infelicior* Scotia, *quam Anglia. Eſt enim pluribus in locis obſita ſaxis, arboribus glabra, pasſimq; obnoxia paluſtribus aquis; & ſupra id, quod ferendis vitibus atq; oleis eſt inepta, in ea etiam triticum in ſiliginem citò degenerat.* Rationem reddere conatur his: *Et quid extremus ille & Septentrionalis mundi tractus, Naturæ* *Genius moresq; gentis*,

privignus, inter vaſtas paludes, inter montium ſupercilia, inter ericeta ſpinoſa, provocat optimum & locupletes? ubi etiam lupi non ſolùm in armenta maximo damno, ſed etiam in homines magno periculo immaniter graſſentur. De Incolis mox ſubdit idem: *Scoti in univerſum animos gerunt implacabiles; & vix eſt in omni Europa natio, quæ in ultionem feratur ardentius. Privatas contumelias in ipſarum familiarum injuriam vertunt. & vis inimicitiarum in hæredes quoq; abit. Cædem cæde repenſant decorum. incendia alternis ignibus vindicant. Nec aperto ſolùm Marte; inſidiis, fraudibus, agunt. Nihil turpe aut ignobile ſatianti oculos inimicorum malis.* Et ne videatur temerè ſcripſiſſe talia, pro teſte *Joannem* advocat *Leslæum*, Scotum natione ac Epiſcopum Roſſenſem: *Noctu turmatim per invia loca perq; multos Mæandros è ſuis finibus excunt*, (Caledonii *nimirum, limitaneas Angliæ* Scotiæque *valles incolentes,*) *interdiu in latibulis præſtitutis equos viresq; ſuas recreant, donec eò tandem per tenebras, quò volunt, perveniant. Arreptâ prædâ ſimiliter noctu per circuitûs, & devia duntaxat ad ſua redeunt.* Quò „ quisque peritior dux per illas ſolitudines, anfractûs & præci„ pitia, mediâ caligine & tenebris eſſe poteſt, is ut ingenio excel„ lens, majore in honore habetur. Et tantâ calliditate hi valent, „ ut rariſſimè prædam ſibi cripi ſinant niſi canum odoriſſeqvorum „ ductu rectis ſemper veſtigiis ſe inſequentium ab adverſariis non„ nunquàm capiantur. &c. Sed æqui non eſt arbitri, exaggerare tantum gentis vitia, ſupprimere virtutes. Habet omnis natio, quod reprehendi mereatur, & laudari. A partibus ad univerſos mala inſtituitur collectio. Fatendum Albanenſes & montanos limitaneosq; Scotos aſſvetos in communi latrociniis & ad crudelitatem efferos pronosq;. Hinc Sieur D. T. V. V. *de l Eſtat du Royaume d' Eſcoſſe*, tit. moeurs des Eſcoſſois de ce temps, n. 10. *Scotos* à ſe invicem diſtingvit in civiles atq; virtuoſos, qui vulgò the *Higlandsman (gens de la terre haute,)* & in feros atq; inhumanos, *(gens de la terre baſſe)* nominantur. Autor etiam Europæ viventis, Monſr. Chappuzeau, tab. 1. de Inſul. Britann. p. 186. *Les Ecoſſois*, ſcribit, *ſunt genereux & vaillans, & ſupportent mieux que les Anglois la fatigue de la gverre. Ils n' ont pas avec eux une entiere ſympathie. - Ils aiment les belles lettres, & ſunt aſſez ſobres: mais ſur tout ils ſe piquent de garder inviolablement leur parole; & le Roy de France ne s'enſervent*

vent pour la garde de leur corps, qu' à cauſe de leur grande fidelité. D'ailleurs ils ſe montrent un peu enclins à la vengeance, & tenans de la fierté, de leur voiſins ils portent bien haut leur Nobleſſe dans l'occaſion. Hæc hactenùs de genio ac moribus Scotorum.

Æmuli Anglorum Scoti, atq; hoſtes.

In æmulationis argumentum non pervicacius armis, quam diverſa ab Anglis indole pugnare ſuos juſſit,) Bellicoſi, pugnaces & audaces Scoti animis armiſq; olim maximoperè infeſti Anglis, delicatiori tanquàm populo. Jam inde à *Fergusio Scotorum* Rege vetuſtiſſimo, ad Britannicum Monarcham *Jacobum* VI. per tot ſecula quot cœdes, quot vaſtationes, latrocinia & bella Angliæ illata ſunt à Scotis? Quid ſub *Grilielmo Conquæſtore* contigit? *Nonne*, inquit *Hovedenus* de uno Rege. Britann. *repleta fuit Scotia captivis Anglicis? ut nec villula, nec domuncula illic diu potuerit ſine bis inveniri?* Ex diuturnis & cruentis bellis inter Anglos & Scotos enatum odium, tandem capitale & hæreditarium factum eſt; quod etiam nullâ ſuperiorum Regum amicitiâ, vel cognatione, aut fœderum tabulis extingvi potuit. Et Rex Jacobus, Princeps in quo ne invidia quidem inveniat, quod calumnietur, nomen Magnæ Britanniæ Regis hâc maximè de cauſa aſſumſit, ut animos invicem abalienatos communi nomine ſociaret & ſimul Scotos demulceret; aliter viſuros torvum, ſi ille in titulis Angliam Scotiæ anteponeret. *Pierre Matthieu* in Hiſt. *Henr.* IV. l. 7. n. 4. *Scytharum* in morem hodieq; plurimi Scotorum montanorum & ſylveſtrium utuntur jaculis, ſagittis, arcu, & incurvis ferramentis; vehiculo gaudentes, equis perniciſſimis, inſidiiſq; pro conſilio adverſus hoſtem. Bella *Scotica* deſcripſit Jacob. *Howel* in hiſtoria peculiari.

Angliæ ac Scotiæ conjunctio.

Anglo nunc utriuſq; impoſito Rege, cujus ſi vicinitu Inſulæ in unum Imperium coaluit.) Imperium Britanniæ totius, Angliam cum Scotiâ conjungens feliciſſimè ſuſceperat *Jacobus* VI. Rex, A. 1602. Hunc amorem orbis, Regum decus, Patrem Patriæ, gemmamq; Principû appellat *Lanſius* Orat. pro Britann. ex merito. Fortiſſimus hic alioqui Heros gladium evaginatum non citra horrorem potuit adſpicere. Cujus rei rationem ſolidam expoſuit cum caſu memorabili & experimento proprio *Kenelmus Digbæus* in Arcan. Naturæ reſeſerat. p. 116. ſeqq.

Hæc

✳✳✳ ✳✳✳ ✳✳✳

Huc referre libet, imò decet, ea quæ inferiùs de Scotia Scotisq; memoravit Autor noſter; uti conjungantur homogenea.

Regnum Scotiæ longè antiquum?

INclytæ (ſc. pro Scotia) *ſuprà fidem & ætatem Regnorum cæterorum,*) Si, quod oppidò cenſemus, ſuprà fidem ætatemq; Regnorum cæterorum ſceptro jactitat ſe Scotia, cur ergo aſſerit *Barclajus* in ſeqq. *Viginti jam tùm ſeculis Imperii ſui fortunam, & in unius ejuſdem familiæ hæreditatē conſervare?* Rectius hàc parte judicavit *Lanſius* Orat. pro Britann. *Nimius forem,* inquiens, ſi *viginti ſeculis* illuſtriſſimum Regni ſceptrum deſcribere velim. Sed videamus porrò.

An per XX ſecula huc usq;

Quippe XX. jam ſeculis ſui Imperii fortunam in unius familiæ hæreditatem ſervavit.) Quiſquamnè unquàm quicquam tale legit in hiſtoria vel ſacra, vel profana reliqua? *Leslæus* nihilominùs, Epiſcopus *Roſſenſis*, etiam 330. Annis ante *Chriſtum* natum memorat *Ferguſium* ſuffectum Regno Scotiæ. Intereà *Barclajo Gvilielmo* largiamur aſſerenti, l. 2. contrà Monarchomach. p. 300. *nullum in Europa viguiſſe diuturnius ſub Regibus Imperium, quam Scotiæ;* an ideò id quoq; concedendum, ſceptra in hæreditario *familiæ unius* fundamento atq; jure conſervata eſſe per XX. ſecula continuè? Permultis nempe

in unâ familia?

adhuc ſeculis poſt natum Orbis Servatorem barbari extremè, cùm à literis, tùm genealogia & Annalibus tàm accuratè propagandis alieni *Scoti*, & inprimis *Picti* efferati, quomodò tàm exquiſitè ſeriem ſuorum ex familia eàdem Regum tradere poſteritati potuerunt? Habent ſcilicet, quod agant, qui ex librorum pariter ac monumentorum veterum inſpectione diligenti in Germania & Galliis præcipuorum Regum Principumq; per octo atq; ampliùs conantur vindicare ſecula. Niſi forſitan quis aſſerat: credenda talia propter Regum Scotiæ πολυγαμίαν & πολυτεκνίαν.

exempla πολυγαμ. & πολυτεκν.

De *Luzo*, Regulo *Giloli* in *Moluccis* Inſulis recenſet in itinerario *Hieronymus VVelſchius*, DC. eum ex CC. fœminis progeneraſſe liberos; & *Terrenate* Regulum ex mulieribus CCCC omninò plures. An Ferguſiana ſtirps fœcunditate pari gaviſa ſit? non licet divinare. Illud certum, *Buchanano* etiam non diffitente l. 4. Scot. *Evenum* III. (qui centum è Nobilitate concubinas aluit,) tu-

liſſe

hiſſe legem: *ut cuivis eſſet integrum pro opibus, quot poſſet alere, uxores ducere: ut Rex ante nuptias nobilium ſponſarum pudicitiam præciperet, & plebejarum prælibarent nobiles.* Quam etſi precibus uxoriis expugnatus Rex *Milcolumbus* III. limitavit legem, non refixit tamen penitùs. nam

Manſit apud Scotos indeclinabile cornu;

uti Poëtarum neſcio quis inter illos cecinit. Invenias mendicos illic, qui Regiâ ſe ortos ſtirpe jactitant. *Barclajus* ergo noſter: *Nulli,* ait, *magis memores ſuæ ſtirpis, adeò, ut familiæ decus malint interdum ſuâ paupertate fœdare, quàm ſupprimere intempeſtivos titulos, & ſuæ cognationis parumper oblivisci.* Hæc olim uſitata; nunc honeſtiùs ibidem vivitur.

Reges Scotiæ,

Centum & octo Reges à primo Ferguſio in Jacobum Britannicum numerantur.) In numero Scriptores omnes haud conveniunt. Videatur poſt *Buchananum* & *Camden.* Sieur D. T. V. Y. *du Royaume d'Eſcoſſe* f. 28. ſeq. ubi Catalog. occurrit.

Ingenia Scotorum à literis celebria.

Scoticus animus ad humanæ conſvetudinis culturam facilis.) Nationi Scoticæ familiariſſimum eſt præ *Hibernis, Anglis, Gallis, Italis,* peregrinari. Arte igitur & inprimis Marte innoteſcunt apud exteros. Hoc & ſuperiori ævo Viros Oratores, Hiſtoricos, Poëtas ac Philoſophos clariſſimos exhibuerunt Orbi erudito. *De ingeniis Scotorum* (ſcribit *Lanſius* Oratione pro Britannia,) *excitatiſſimis judicium ferre nemini erit arduum, qui Bellendenos, Blacuodæos, Balſuræos, Abrenethæos, Sandæos, Cadanos, Strachanos, Barclajos, Scharpios, Leythos, Ducanos, Androſonos, Hegatos, Vimælos, Burnatos, Chreittos, Ridæos, Ramſæos, Sibaldos, Hirdæos, Matthiſonos, Dazellos, Primoroſios, Melinos, Gelios, Jhonſtonos, Cragios, Curerios, Vallæos, Lautæos, Stuartos, Lumisdanos, Leslæos, Pendrichos, Tamſonos, Magillos, Bruſæos, Nepperos, Segethos, & tot alios illuſtres & præſtantiſſimos Muſarum alumnos noverit, aut qui vel unum Georgium Buchananum, virum ingenii felicitate & ſcribendi facultate incomparabilem cognoverit.* Ne nunc ad acutiſſimum *Johannem Duns* (cognominatum excellenter *Scotum*) & *Majorem Hadingtonenſem* aliosq; excurramus, ſufficit hic allegaſſe *Hectorem Boëthium Deidonanum, Alexandrum Alcſium, Johann. Cnoxium, Sviſſerum* calculatorem illum, *Rollocum, Gordonum Huntlæum,* & duobus his anteferendum oppidò *Roſæum Alexandrum, Aberdonenſem* Va-

tem. Plures in Epiſtola ad *Jacob.* Britannic. Monarcham memorat *Thempſterus* & ipſe Scotus, ad *Roſin.* Commentator.

Sequiora aliaut plurimum.

De Nobilibus illiteratis, & militibus, nec non plebejis parum referunt ad gloriam, qui de illis aliquid poſteritati tradiderunt. Autor operis, *de l'Eſtat du Royaume d'Eſcoſſe*, tit. mœurs des Eſcosſois de ce temps, n. 10. *Maintenant les Eſcoſſois ſont de leur naturel envieux & ſuperbes, & meſpriſent tous les autres hommes.* Ac paucorum interjectu: *au reſte, les Eſcoſſois ont beaucoup eſprit & d'induſtrie; mais fort portez a la vengeance & cruels.* &c. Ipſemet αὐτόπτης atq; teſtis patrius *Boëthius* in opere hiſtorico, p. 12. prodidit de hodiernis moribus: *Juventus pleraq; amoribus ſeſe licentiosè dedit, bonasq; artes omnes ut peſtes ac voluptatum (quas velut ſummum ſectantur bonum,) ſubvertrices averſatur.* Deditos hos Veneri, venationibus indulgentes ante cunctas gentes alias fatetur *Buchananus* in Epithalamio Fr. 2. Val.

Illa pharetratis eſt propria gloria Scotis,
Cingere venatu ſaltus, ſuperare natando
Flumina, ferre famem. - - -

De vicinis mari & ſeptentrioni, montibusq; inerrantibus pro certo affirmatur, eſſe illos inhumanos ferè, barbaros, immanes. Nec abnuere ex toto potuit *Barclajus*, etſi molliat: *Nam regio ad ſeptentrionem porrecta, nec frumento ubiq;* (vix paſſim) *idonea, multis locis ſteriles montes habet, neq; illos ſaltem nemoribus indutos, præterquàm eâ plagâ, quæ horridius in cœlum exurgens, ſilveſtre & barbarum cognomen incolis ſuis fecit.* Plura & memorabilia mox adducturi ad hunc ſenſum ſumus.

Habitus corporis.

Corporis habitus ſupra multas gentes:) Staturâ in commune grandiori, robore non mediocri & toroſis gaudent membris. Mulieres audaciam virorum ſæpiùs imitantur. Perfamiliare illis, parere gemellos, nec rarò etiam tergeminos. Satellites ac ſtipatores Regii leguntur paſſim, non ob fidei ſolummodò & animi, ſed virium quoq; corporis præſentiam. In Gallia id, honoris cauſſâ, ob eximiam fidem illis, ut inter tria Regis ſatellitia concederetur locus primus *Scotis*, *Helvetiis* ſecundus, *Gallis* ultimus. *Claud. Malingre* en l'Hiſtoir de *Louys.* XIII.

Fortiſſimæ tamen genti multum cibum de avium ferarumq; armentorum etiam & gregum frequentia natura pararit. *Trecentorum*

torum cervorum aut amplius agmen videre non inſretum.) Feriná abundantiæ occaſio voraces fecit incolas. De voracitate horum hominum teſtatur *Jovius* in Scotia; teſtantur etiam quotidiani apparatus ac impenſæ; patrimonia ex convictu epulisq; integra exhauſta, & redactus ad inopiam familiaris rei ſtatus adigunt ad furta, latrocinia & vagabundam ſortem. D. *Hieronymus* αὐτοπτης 2. adv. *Jovian.* dudum ſcripſit: *ſe adoleſcentulum in Gallia vidiſſe Scotos, humanis veſci carnibus; & cum per ſylvas porcorum greges & armentorum pecudumq; reperiant, paſtorum nates & papillas fœminarum ſolere abſcondere, & has ſolas ciborum delicias arbitrari.*

Noſtro tempore barbaries hæc pridem omnis exulare juſſa ſapientisſimi *Jacobi* VI. Regis inſtituto eſt. Hinc mitioribus aſſveſcunt moribus indigenæ: exceptis Caledoniis montanis & ſylveſtribus, retinentisſimè viventibus hanc vitam animalem.

Neq; ex patriis bonis deſunt, quod advectis exterarum gentium mercibus ad neceſſarios uſus permutent.) Sed unde hæc pro mercibus advectis permutandis copia vel ſufficientia, ſi regionis infœcunditas nec ſufficit necesſitati, nec reſpondet etiam labor? ut mox obſervabimus. Marinis nempe piſcibus, non induratis ſaltem, verùm ſalſis quoq; & recentibus Haringis, vellere, ovibus, avibus, armentis, glaſto, foſſili carbone ac metallis ignobilioribus Scotia abundat. Artificia tamen negligunt & opificia tractandi.

Merces Scoticæ

Inopiam æris nullo artificio emoliuntur.) Si literarum armorumq; & venationum ſtudia excipias, carisſimus eſt ibi artificiorum cultus. Paupertatem ferre ac in ea conſeneſcere, quàm omnis generis artibus ſolari egeſtatem, malunt. Regnum ipſum Scotiæ vix centum millia Coronatorum annuatim pendere, aut non multò ampliùs, affirmat ex *Botero Janſius* Orat. contr. Brit. Confirmat *Lucas* pariter de *Linda* in deſcript. lib. cap. de Regn. Scot. reditibus: in culpa eſſe aſſerens terrarum indigentiam, ut tam exigui hinc reditus deveniant ad Regem; qui ne par quidem minimis in Italia Principibus hâc ratione eſſe posſit. Confer. *Leſle* de reb. Scot.

Nulli tamen magis memores ſuæ ſtirpis; adeò ut familiæ decus malint interdum ſuâ paupertate fœdare, quàm ſupprimere intempeſtivos titulos & ſuæ cognationis parumper oblivisci. Nam in regione virorum fœcundiore quam frugum, neceſſe eſt, clarisſimi ſangvinis multos

Vana generis jactantia in paupertate miſerabili,

in

In egeſtatem naſci: quibus per diverſa terrarum quærentibus opes, & ad præconia ſuæ nobilitatis obſtinatus, ſæpius audientium riſus, quam lacrimas fides acceſſit.) Nihil eſt deterius ſuperbâ iſtiusmodi mendicitate. Regio ſe ſangvine mentiuntur jactitantqve arroganter olim ortos in majoribus; proinde indecorum arbitantur agrum colere, artemq; exercere ſellulariam. Eò *Munſterus* videatur in Coſmograph. l. 2. c. 15. *Hiſpanis* tamen tantò meliores ſunt hac parte *Scoti*, quantò generoſiùs excuſatiusq; peccant, generis antiquâ celebris nobilitate conſcii. *Hiſpanicus* in vulgo etiam faſtus tantùm non intolerabilis. In ultima nimirum egeſtate ſupercilium non amittunt. Sutori & egeno cùm jam fata inſtarent (memorat *Barclajus* hoc exemplum in Hiſpaniæ deſcriptione,) aderat filius in paternam ſortem natus. Is cùm rogaſſet, ecquid ſibi deceſſurus præceptorum relinqueret? jam defectâ voce pater: ut, inqvit, memineris in majeſtatem aſſurgere familia tuâ dignam! Miraculo nobis fuit, pergit idem inibidem loci, ex Hiſpania mulier, vix centonibus ſatis tecta, tribusq;, qui comitabantur, liberis precarium ſpiritum triſti mendicitate producens. Fortè in Gallorum cœtum inciderat; & ex his ſtatim unus ſpectaculo motus: ego, inquit, ô mulier hoc te onere ex parte levabo: majorem ex tuis liberis, (& is forte ad decennium pervenerat, mihi trade: hunc levibus ſuæq; ætati paribus ad ſerviendum officiis aſſveſaciam: ubi adoleverit, meo ſumtu curâq; artificii genere, quod maximè probaverit, imbuetur. Ad hæc mulier: nec DEus hoc ſiverit, ô mi homo, inquit, quanquàm pauperem me vides, ut in tantam humilitatem filium damnem. Qui aut tu, aut ego ſcimus, in quæ fata ſit genitus? aut quàm claris virtutibus ſubſidium patriæ paraturus? Satius illi, ſi ita fata tulerint, mediâ extingvi, quàm ad ſervitutem (ſub externo præcipuè domino) egregiis hominibus indignam accedere. Hic Hiſpanorum genius, ſectari umbras magnitudinis, Chymæras & idola ſortis grandioris ſomniare; imaginando nunquàm facta aut futura; credendo quæ finxerint, ſequendo quæ crediderint. Hùc amentiæ non devenerunt Scoti. Invenire quippe eſt Hiſpanos in pertenui quantumvis cenſu, octo atq; pluribus ſtipatos aſſeclis; qui, etſi ovium ſequantur omnes, nemo interim officio vel quaſi caret.

Vanior opinio excelſæ ſortis, Hiſpanor. more,

Ode

Duo (verba ſunt *Clenardi* 1. ad *Latom.* Ep.) *præcedunt: terti* 𝔛 *geſtat galerum: quartus pallium, ſi fortè non pluat: quintus, equi capiſtrum: ſextus holoſerica ſandalia: ſeptimus ſcopulas illas, quibus veſtes repurgantur à pilis: octavus pannum quempiam ad abſtergendum equi ſudorem: interim dum Dominus audit ſacrum, aut confabulatur cum amico, nonus promit pectinem, ſi fortè honoratior ſit ſalutandus, ne incompoſito appareat capillitio.* Hæc ille. Univerſa res, inprimis propter qualescunq; ſine Arte, ſine Marte generoſos pauperes & ſolis imaginibus fumoſis jactabundos, eò redit: *Odia l'anima mia il povero ſuperbo*: Eccleſ. 25, 3.

Ipſam autem regionem, in ſe quoq; animoſam, paſſim inimicitiæ exercent, ſuprà fas humanitatis, aut odii etiam ſævæ. Quippe per familias & cognomina diſcreti ſuarum gentium Principes habent; illos, qui in antiquisſimæ familiæ hæreditatem ſucceſſerunt. Eos ita obſervant, ut vix patriæ caritas major ſit: & ad ipſos læſi confugiunt, patrocinio viribusq; ſuæ familiæ uſuri. Neq; rem modico ſangvine peragunt: interdum in agmen & velut aciem coacti deſæviunt, & inſita inimicitiarum vis in hæredes quoq; abit. Cædem cæde repenſare detorum, incendia alterius ignibus vindicant. Nec aperto tantùm Marte; inſidiis, fraudibus agunt. Nihil turpe, aut ignobile ſatianti oculos inimicorum malis.) Hæc illa ulcera nimirum ſunt, quæ ſuprà aliquoties tetigimus in Natione Scotica, & ἀξιόπιστος Britannus ipſe ſecat aperitq;: immortales ſcilicet inimicitias fovere, odia ad poſteros hæreditaria transmittere, familias & gentes integras latrocinandi ſtudiis implicare, incendia alternis vindicare ignibus & in tecta non ſolummodò ſed arbores ſævire etiam, quid hoc eſt aliud, quàm ipſos ſuperare barbaros immanitate aut *Cannibales*? Ex *Jovii* Scotia in Orat. contr. Britann. obſervat *Lanſius, tres & quinquaginta Reges Scotiæ* aut bellicâ vi, aut procerum inſidiis crudeliter fuiſſe interemptos. Recentia ſunt facinora contra Reginam *Mariam* flagitioſisſimè perpetrata; in Europa ſine exemplo. *Ubi enim* (inquit porrò ex Annalibus *Camd.* Angl.) *gentium auditum eſt, populum & Proceres in ſuum Regem vel Reginam ita ſæviiſſe, prægnantem vi metuq; exagitaſſe, tuta loca captantem in Regia obſediſſe, ad iniquas conventiones compuliſſe, Regno exturbaſſe, apud cognatam Anglam (Eliſabetham,) ubi auxilium quærebat, capitis ream egiſſe, in carcerem XX. annorum miſiſſe, ſecuri & carnificiſubjeciſſe, de morte*

Scotor. immanitas & barbaries in ultionibus.

trium-

triumphaſſe? ubi terrarum auditum hoc eſt? Fidei venalis & ſubleſtæ (cujus eum plurimi inſimularunt, & convicit paſſim *Sheringhamus*) Scriptor *Buchananus*, etſi ſæpiùs occultet atq; ſicco pede alia prætereat exempla; non diſſimulare tamen potuit immanitatem parricidii illatam *Duffo* Regi à familia *Donaldi* lib. 6. Scotic. rer. & *Davidi* filio *Johannis* Regis crudeliſſimè enecti à gubernatore fratruo; lib. 10. Hiſtoriar. Recentior adhuc eſt *Retrvenorum* Comitum atrocitas, quâ Regem Clementiſſimum *Jacobum* VI. (qui non tantùm poſteaquàm natus eſt, ſed & anteaquàm naſceretur, & in ipſo matris utero non fuit tutus ab inſidiis ſicariorum,) manibus conſceleratis penè trucidaſſent. Hiſtoriam recenſent *Camd.* in Scot. ad Ann. Chr. 1600. *Pierre Matth.* in hiſt. *Henr.* IV. l. 3. n. 3. & *Kenelmus Digby* cauſam in Nat. arcan. referat. p. 116. Jam porrò quàm remota ab humanitate omni eſt atrocia, inimicitias diffundere per tot viventes non ſolummodò agneceſſarios, ſed propagare etiam hæreditaria ad poſteros, & graſſari ad Hyænæ modum. Optimè Poëta:

Rixarum atq; odii humani mors terminus eſto.

Generoſioris hominis non ſaltem, ſed Leonis quoq; eſt & belluæ, ſubjectis parcere.

Magnanimo ſatis eſt hoſtem proſtraſſe Leoni;
Pugna ſuum finem, cum jacet hoſtis, habet.
At lupus, & turpes inſtant morientibus urſi,
Et quæcunq; minor nobilitate fera eſt.

Favores ampliandi, non inimicitiæ amplificandæ ſunt.

Sed hæc olim deflenda dolentiùs. - Nunc placidis rebus, quàm ſentire meliora, tam licet augurari. - Ipſe Rex (Jacobus Britannicus) eorum rationem inivit, quorum familiæ & rixæ eminebant. Precibus & auctoritate fractos partim per ſe, partim per Senatûs ſui delectos ita reconciliavit, ut vix ampliùs in tota regione tàm aſſueti facinoris acerbitas nominetur.) (Repreſſum cacoëthes, non ſuppreſſum penitùs; quod certà fide novimus. Quid ante ac poſt mortem *Caroli Stuarti* Regis Martyris afflixerit in omni penè Comitatu Scotiæ familias illuſtres & obſcuriores, experientia hoc ævo noſtro docuit. Fatendum nihilominùs, ex quo & literas humaniores coluerunt magis incolæ, & ad civiliores gentes alias peregrinationibus inclaruerunt,

Nunc dictorum Scoti agunt mitius.

didi-

— — *didiciſſe fideliter artes*
Mollit bos mores, nec ſinere eſſe feros.

*** *** ***

Nunc expenſis & conjunctis, quæ ad Scotiæ res pertinebant, ad Angliam regrediamur.

Naturales Angliæ dotes,

A*Nglia felicibus paſcuis & ad multas variasq; arbores commoda humo commeantium oculos pulcerrimá viriditate mulcet*:) In tractatione argumenti hujus Scriptor nuperus præſentis ſtatûs Anglicani *Eduardus Chamberlayn* LL. Doct. & Soc. Reg. S. part. 1. cap. 1. p. 5. extra ſe ferè rapitur dum admiratur dotes Angliæ & ſequentibus extollit, ab *Eumenio* Panegyriſta mutuatus, quem non memorat: *O fortunâ & omnibus terris beatior Britannia!* (quidni *Anglia* κατ' ἐξοχήν? nam ad *Scotiam* ſimul hæc nequeunt accommodari) *te omnibus cæli & ſoli* (bonis) *ditavit Natura: tibi nihil ineſt, quod vita* (vitam dicat *Cicero*) *offendat; tibi nihil deeſt, quod vita deſideret ita ut alter Orbis extra Orbem poni ad delicias humani generis videaris.* Idem, quod vel ὑπερβολικῶς, vel ἀλληγορικῶς in antecedentibus immediatè ſcripſerat, ἀντιλεξεὶ adduci debet: *By antient and modern VVriters calling England the Granary of the VVeſtern world, the ſeat of Ceres. — That ther valleys are like* Eden, *her hills like* Lebanon, *her ſprings as* Piskah, *and her rivers as* Jordan. *That ſhe is a Paradiſe of pleaſure, and the garden of God.* Vere quidẽ hactenus, quod ex elogio *Innocentii* IV. Papæ (ut *Matth. Paris* refert in Hiſtor. Angl. p. 683.) *hortum* nominat *deliciarum puteumq; inexhauſtum.* Veriùs & pulchriùs in panegyrico, quem *Conſtantino* dixit, indigitatus anteà *Eumenius* Rhetor: *ó fortunata & omnibus beatior terris Britannia, quæ Conſtantinum Cæſarem prima vidiſti! Meritò te omnibus cæli ac ſoli bonis Natura donavit; in qua nec rigor eſt nimius hyemis, nec ardor æſtatis: in qua ſegetum tanta fœcunditas, ut muneribus utriusq; ſufficiat, & Cereris, & Liberi: in qua nemora ſine immanibus beſtiis, terra ſine ſerpentibus noxiis; contra pecorũ mitium innumerabilis multitudo lacte diſtenta & onuſta velleribus. Certe quidem, quod propter vitam diligitur, longiſſimæ dies, & nullæ ſine luce aliqua noctes; dum illa littorum extrema planities non attollit umbras, noctisq; metam* *Laudes tropicæ.* *topica ac veriores,*

cæli

cæli & ſiderum conſpici aſpectus; ut Sol ipſe qui nobis videtur occidere, ibi appareat præterire. Quod poſtremum etiam in vita *Agricolæ Tacitus* confirmat cap.12. *Dierum ſpatia ultra noſtri Orbis menſuram, & nox clara & extremâ Britanniæ parte brevis, ut finem atq; initium lucis exiguo diſcrimine internoſcas. Quod ſi nubes non officiant, adſpici per noctem Solis fulgorem, nec occidere & exſurgere, ſed tranſire affirmant. Scilicet extrema & plana terrarum humili umbra non erigunt tenebras, infraq; cælum & ſidera nox cadit.* Facit ad exaggerandas Angliæ amœnitates naturales amœniſſima deſcriptio *Grenovici*, (patria *Eliſabethæ* Regis eſt, palatio Regali, vulgò *Greenwich* inclyta) *Barclajum* inventorem habens c.2. Euphorm. Satyr. part.4. Icon. Anim. quam, cùm ſit admodùm prolixa, indicare ſatis ſit.

Felicitas ex paſcuor. abundantia. *Gratuitis etiam bonis plebis animos in ſegnitiem exſolvens. Pabulum ibi paſſim pinguibus campis abundat, boumequorumq; armenta ad perpetuam quodammodi animalium aviditatem explens)* Primam opulentiæ & potentiæ Anglicanæ cauſam facit *Thom.Smith.* lib.5. c.1. Angl. deſcript. quod ſolum abundè in omnibus penè provinciis producat ea omnia, quæ ad vitam humanam neceſſaria ſunt, præter oleum & vinum. Quamvis & hoc etiam produxiſſe memoretur, potiùs ad voluptatem nempe, quàm neceſſitatem. *Eduardus Chamberlayn* part.1. of the preſent ſtate of England. c.1. ſcribit; *As it is divided from the reſt of the VVorld ſo by reaſon of its great abundance of all things neceſſary for the life of Man, it may vvithout the contribution of any other part of the vvorld, more eaſily ſubſiſt, than any of its neighbourings countries.* Propter graminis luxuriem & pecudum armentorumq; numerum ingentem tanta lanæ, lini, pannificii & coriorum copia, ut *Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Sveciæ, Daniæ, Belgio* communicet exceſſum. Una *Camdeni* tempore *Antverpia* ex *Londino* ſaltem pannorum millia accepit annuatim; obſervante *Lanſio* pro Brit. Orat. ubi plura de hoc argumento. Et nos commodè uberiora dabimus de reliquis.

Nunc in divinâ laude atq; gratiarum actione acquieſcimus.

MC